

Umělci z Čech, Moravy a Slezska v Mnichově a Vídni

1870-1918

Emil Orlik, Vlastní
podobizna v grafické dílně
(novoročenka na rok 1897)
lept, 12 x 6,5
Židovské muzeum Praha

1) Mnichov

- Mimořádný statut umění podporovaného vládnoucí dynastií Wittelsbachů
- Možnosti uměleckého vzdělání: Královská Akademie umění a soukromé školy, např. Ažbeho škola, Dámská akademie aj.
- Ilustrace (např. pro Jugend, Simplicissimus), užité umění aj.
- Středisko bohémy: secesní čtvrť Schwabing

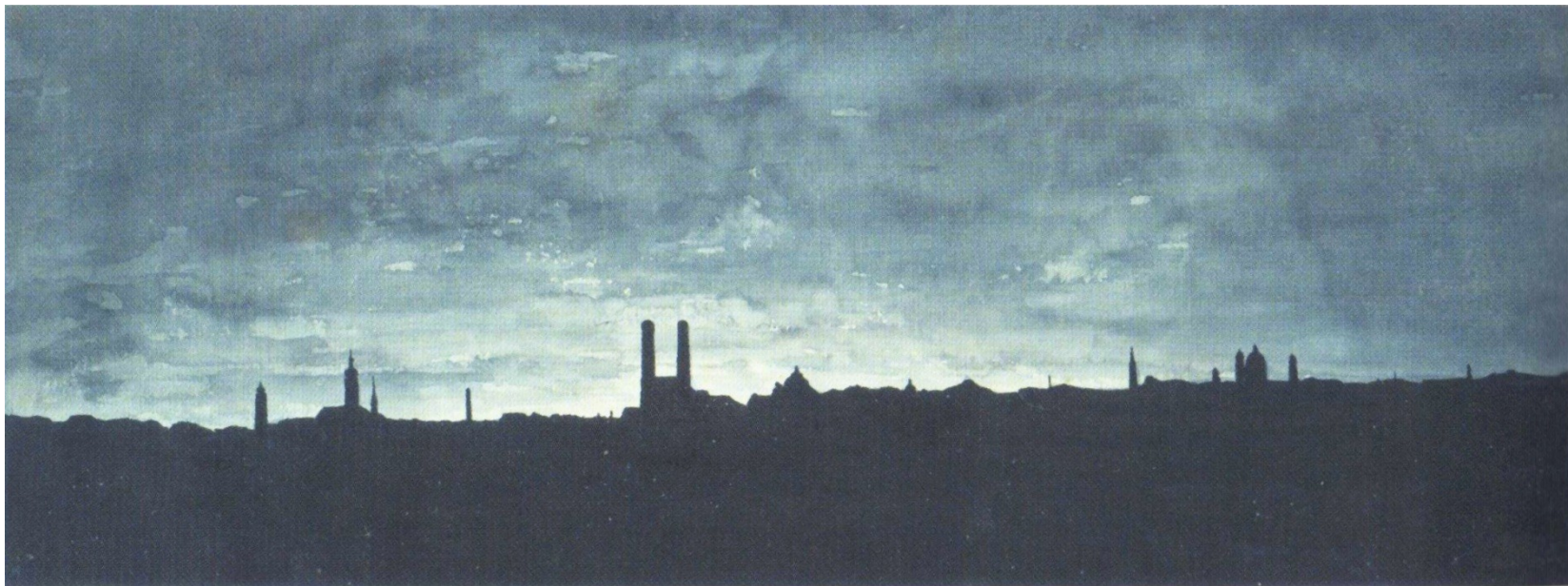
Luděk Marold, Návrat
z nočních potulek v Mnichově
akvarel, 1897

Mnichov jako „zářící město umění“

- *„Umění kvete, umění vládne, umění zdvihá nad město svoje žezlo ovinuté růžemi a usmívá se. Všeobecně uctívá účast na jeho rozkvětu, všeobecně usilovné a obětavé cvičení a propaganda v jeho službách, dobrosrdečné uctívání linie, ozdob, formy, smyslů, krásy převzalo vládu. – Mnichov září.“* Thomas Mann, *Gladius Dei*, 1902
- Malířka Zdenka Vorlová-Vlčková na konci svého života vzpomínala: *„Léta mnichovská v Dámské akademii u prof. Schmidt-Reuteho, znamenitého mistra, znamenají pro mne veliký převrat. Celé vedení je tam založeno na základech nejvážnějších, počínajíc od kreslení hlavy a aktu. Vše 'lábivé' je přísně vyloučeno. Mnichov byl západními Athénami, kde jsme se stýkali s nejlepšími studujícími lidmi celého vzdělaného světa, bez rozlišení národnosti, měl velký vliv na každého, kdo chtěl vážně pracovat.“*
- *„Mnichov byl koncem 19. století tajným uměleckým hlavním městem Německa – Berlín měl hrát stejně důležitou roli teprve počátkem 20. století.“* Heinz Spielmann, *Německá secese*, 1980

Emil Holárek, Umělcův sen / Stmívání
v ateliéru, 1887 olej na plátně, soukromá
sbírka

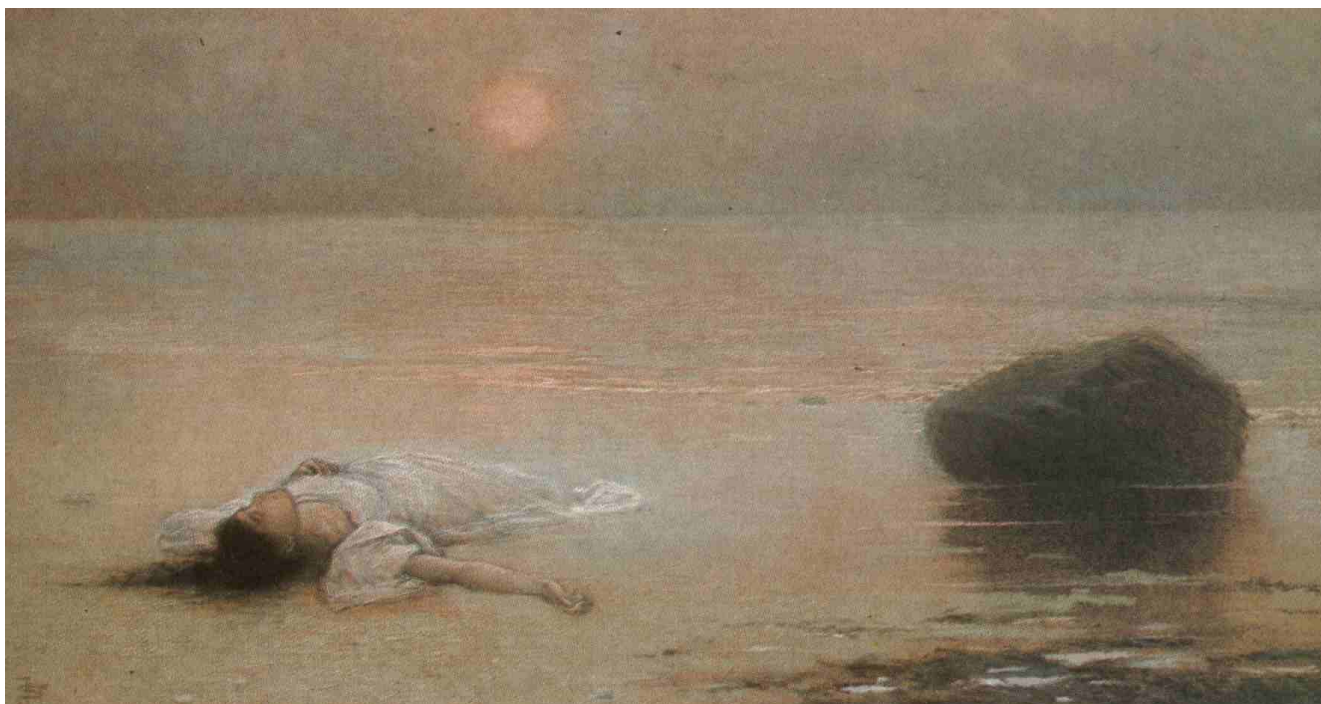
František Drtikol, Silueta Mnichova, 1902-1903, akvarel, 12 x 35,5
Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze

Max Horb, Mnichovské náměstí (1907), olej na plátně, 58 x 73
Národní galerie v Praze

Proměny historické malby Mnichovské školy

Posun od narace a výpravných komparzních scén k psychologické intimitě a estetismu. Na tomto dění měl značný podíl rodák z Prahy, mnichovský malíř Gabriel von Max, k jehož českým následovníkům patřili Václav Brožík (v rané fázi), Hanuš Knöchl, Jakub Schikaneder a další. Tento posun je patrný také v náboženské historické malbě „českých Mnichovanů“ E. K. Lišky a Lva Lercha.

Jakub
Schikaneder
Utonulá (výřez)
(1895), pastel
na kartonu, 45,5
x 88 Národní
galerie v Praze

Gabriel von Max, Mučednice na kříži (Sv. Julie), 1865, olej na plátně, 180 x 135, Národní galerie Praha

Václav Brožík, Smrt sv. Irie II, 1876, olej na plátně, 138 x 102, soukromá sbírka

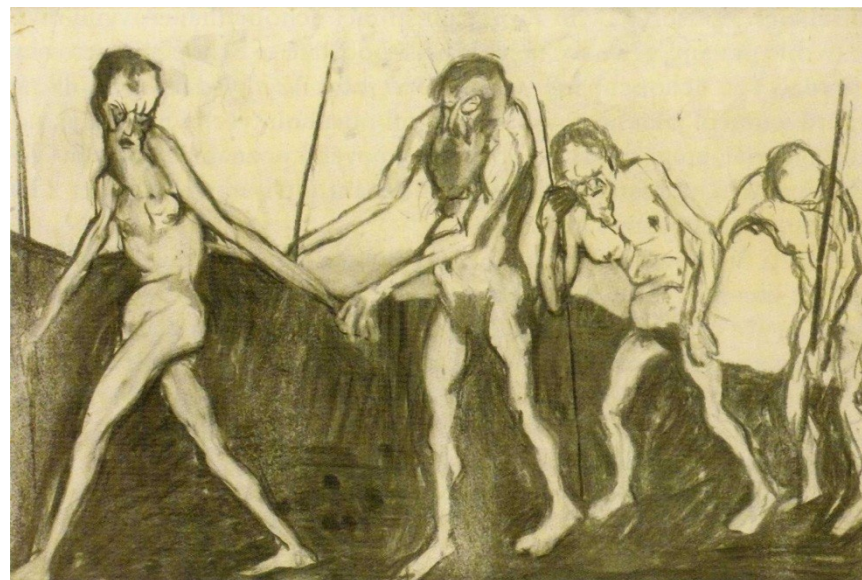

Emanuel Krescenc Liška, Hagar a Izmael na poušti, 1883, olej na plátně
Západočeská galerie v Plzni

Jakub Schikaneder, *V rozjímání (Opuštěná)*, kolem 1890, pastel na kartonu 40,3 x 62,5, Národní galerie Praha

V průběhu 80. a 90. let Schikaneder vynalézavě rozvíjel Maxovo téma osamělých žen, přičemž od počátečního naturalismu dospěl k symbolistické stylizaci. K tomuto tématu se vracel i po roce 1900.

Eugen von Kahler, Slepí (kolem 1907)
uhel na papíře, 30,8 x 46,3, Národní
galerie Praha

Alfred Kubin, Vyhnaní (Zahnaní)
1911, perokresba tuší na papíře
42,2 x 31,5, Národní galerie Praha

Po roce 1900 byla tradice narativní historické a žánrové malby transformována v díle kreslířů a ilustrátorů.

Adolf Hölzel a Neu-Dachau Karl Thiemann

Vitalismus a reformní síla nového umění

Zdrojem nové síly umění měla být jeho obroda skrze lidovou kulturu (folklorismus A. Němejce a J. Uprky), dále bezprostřední a živé malířské podání (L. Marold, L. Kuba), a nakonec uvolnění tvůrčí energie skrze expresi a stále větší autonomii formy.

Eugen von Kahler, Zahrada lásky 1910-1911, tempera a perokresba tuší na papíře, 27 x 19, Städtische Galerie im Lenbachhaus München

Kresba původně patřila V. Kandinskému, který napsal o Kahlerovi do almanachu Der blaue Reiter.

Spolek Škréta

Spolek českých akademiků v Mnichově, zal. 1885.

Členové: Joža Uprka (předseda), Emil Holárek, Luděk Marold, K. V. Mašek, Alfons Mucha, Augustin Němejc, František Ondrúšek aj.

Alfons Mucha, návrh pozvánky spolku českých studentů umění v Mnichově (Škréta), 1885, perokresba tuší na papíře

Augustin Němejc, Beznadějná láska 1890, olej na plátně, 88 x 68 Západočeská galerie Plzeň

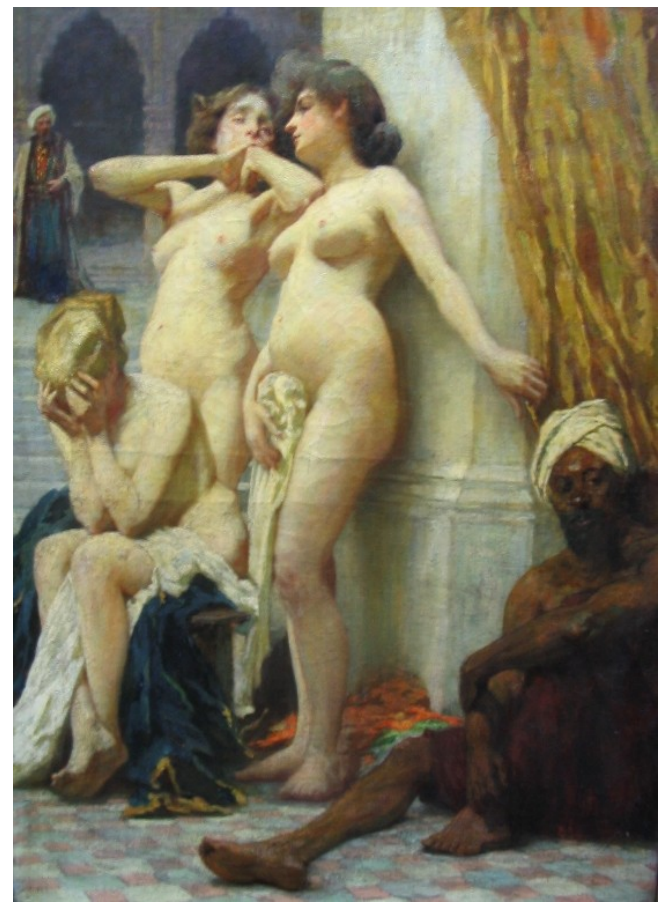

Joža Uprka, Za pase, 1887, olej na plátně, 95 x 64, Galerie výtvarného umění Hodonín

Folkloristická tematika u mnichovského malíře Jaroslava Věšína

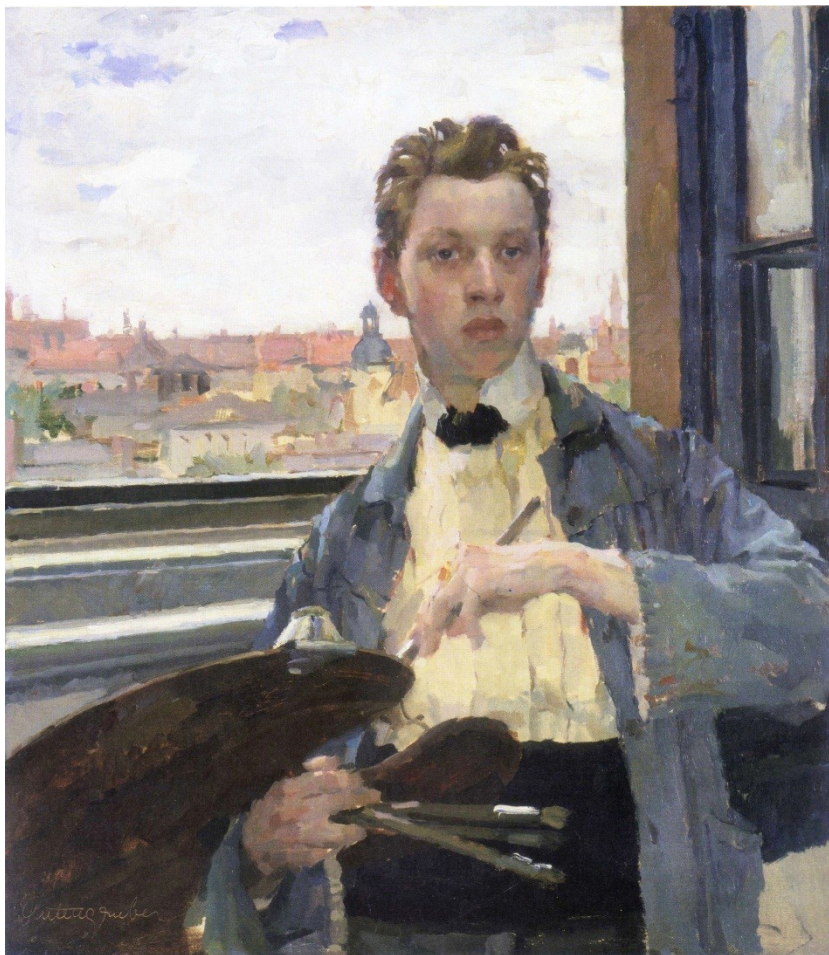
Jeho obraz *Počátek románu*, 1885, na nějž reagovali Gabriela Preissová (povídkou) a Leoš Janáček (operou)

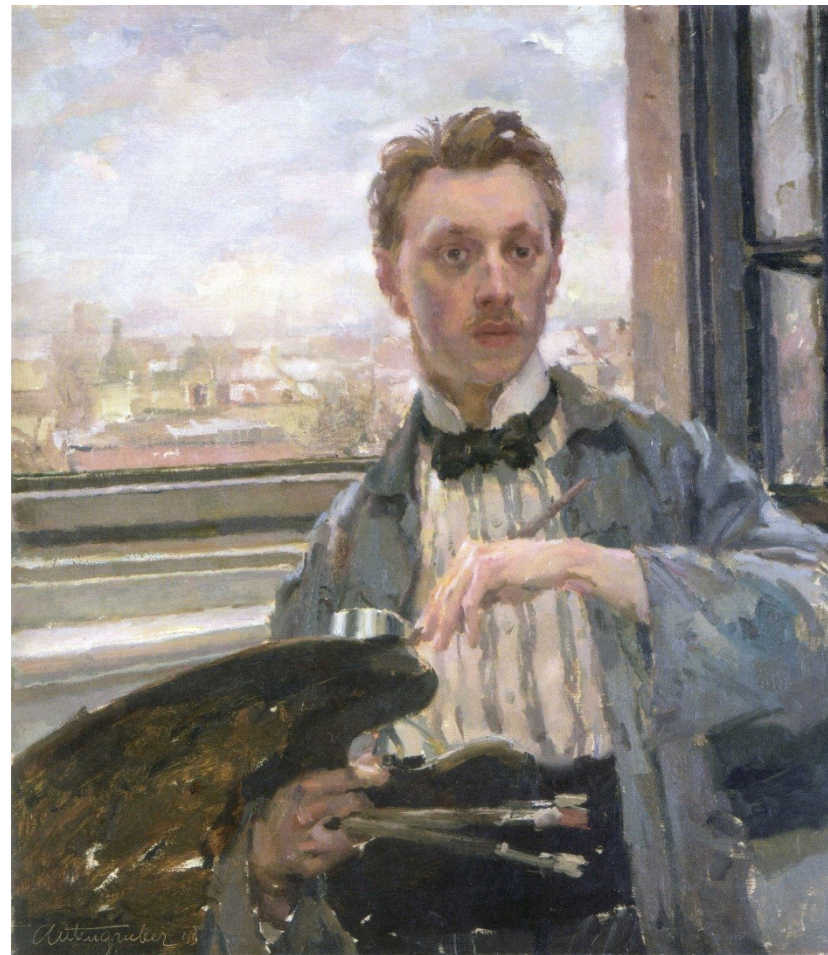
Ludvík Kuba, Orientální scéna (kolem 1895), olej na plátně, 110 x 81, GASK Kutná Hora

Ludvík Kuba, Žáci mnichovské malířské školy Antona Ažbeho pracují před modelem, kolem 1900, olej na plátně, 79 x 52,5, Münchner Stadtmuseum Mnichov

Jan Autengruber, Vlastní podobizna I
1910, olej na plátně, 97 x 84, Městské
muzeum A. Sovy Pacov

V pozadí průhled na panorama Mnichova. „Malíř se zde zpodobil jako umělecký dobyvatel Mnichova, vyhlášeného města múz...“ (V. Lahoda)

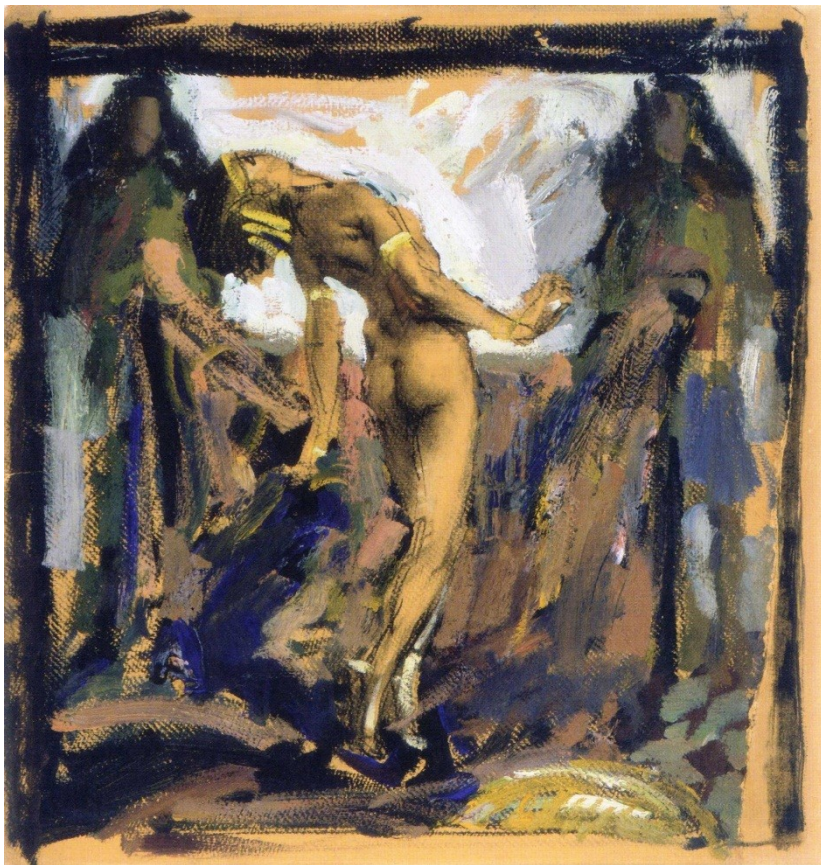

Jan Autengruber, Vlastní podobizna II
1913, olej na plátně, 97,5 x 85
soukromá sbírka

Zdeňka Vorlová-Vlčková
Božské Srdce Páně
(Kristus přítel dětí), 1910
olej na plátně
Římskokatolická farnost
u kostela Korunování
Panny Marie
Ostrava-Mariánské Hory

Malířka navázala na koncept „impresionistické kristologie“ Fritze von Uhdeho, který se obtížně prosazoval v sakrálním prostoru. Původně oltářní obraz, avšak po protestech farníků byl odstraněn z oltáře.

Jan Autengruber
Salome, 1915, olej
na kartonu, 49 x 46,
soukromá sbírka

Alfred Justitz, Únos (1911), olej na
plátně 50 x 40, Národní galerie Praha

Modernistická variace na Rubensův obraz Únos dcer
Leukippových z mnichovské Staré pinakotéky.

2) Vídeň

- Inspirativní podněty v 70. a 80. letech: Hans Makart, objevení baroka, náladový impresionismus aj.
- V 90. letech i po r. 1900 vynikla architektonická škola na Akademii výtvarných umění (Karl von Hasenauer, Otto Wagner).
- Kolem r. 1900 koncentrace intelektuálních a uměleckých elit, např. spisovatelé a kritici Hugo von Hofmannstal, Hermann Bahr, Peter Altenberg, Karl Kraus.
- Umělecké spolky: Sdružení vídeňských výtvarných umělců, Vídeňská secese, Hagenbund aj.

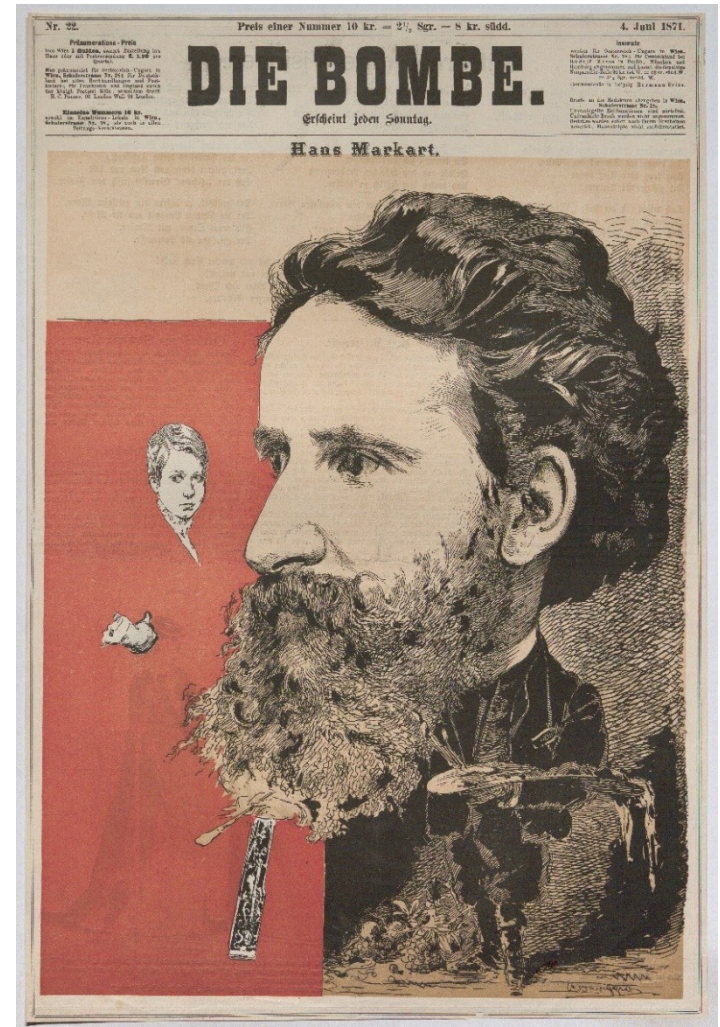

Hans Makart (1840–1884)

Rodák ze Salcburku, studoval v Mnichově u Carla von Pilotyho, ve Vídni působil od r. 1869

Jeho pokračovatelé z Moravy: Julius Viktor Berger, Eduard a Hugo Charlemontové

Rudolf von Alt, Makartův ateliér, 1885, akvarel

Makartovy návrhy pro slavnostní průvod 1879: textilní průmysl, kovářství
Další snímek: H. Makart, Charlotte Wolterová jako Messalina, 1875

Eduard Charlemont
Hans Makart ve svém
ateliéru, 1880

Julius Viktor Berger

Eduard, Hugo a Theodor
Charlemontové

Ložnice v Hermesově vile, Eduard a Hugo Charlemontové dokončili po Makartovi výmalbu na téma Shakespearova *Snu noci svatojánské*, 80. léta 19. stol.

J. V. Berger, Mladá dáma na Naschmarktu, 1901

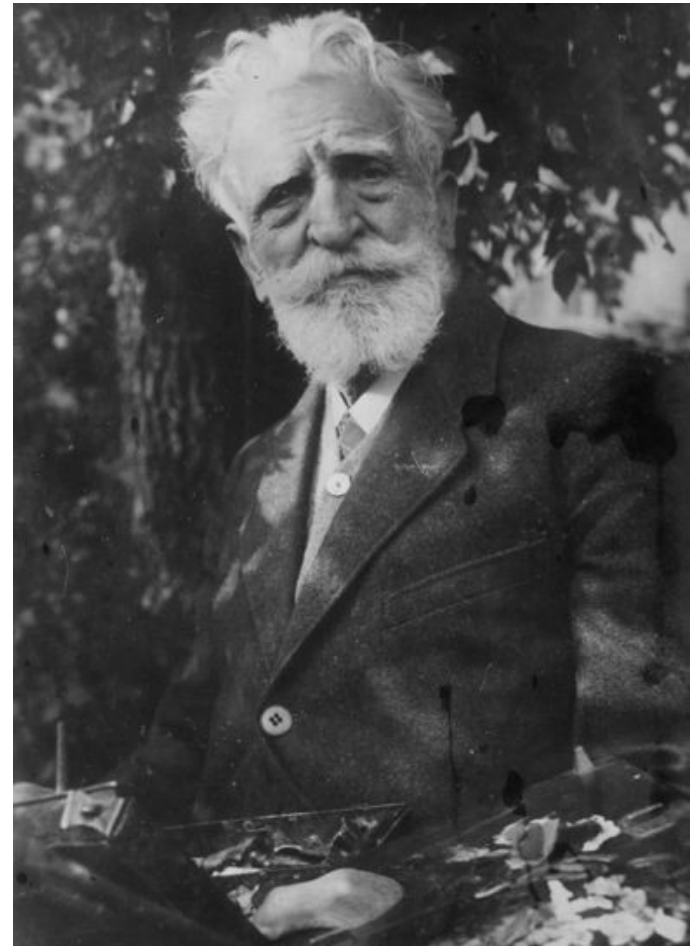
Týž, Mecenáši umění z
habsburského domu, 1886-91
Kunsthistorisches Museum,
nástěnná malba

Eduard Charlemont, Maurský
náčelník, 1878

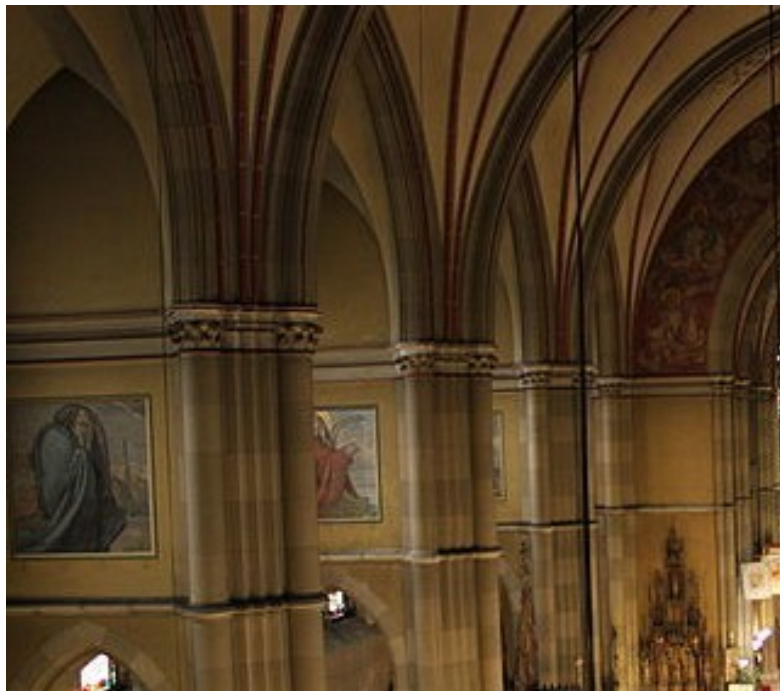

Umělci z českých zemí ve Vídni

- Architekti: Adolf Loos, J. M. Olbrich, žáci prof. Otto Wagnera Josef Hoffmann, Hubert Gessner, Alois Ludwig a Jan Kotěra
- Sochaři: Anton Hanak, Vojtěch Eduard Šaff, Antonín Pavel Wagner
- Malíři: Josef von Führich, Julius Mařák, Josef Matyáš von Trenkwald, Antonín Hlaváček (*foto*), Maxmilián Pirner, Hanuš Schwaiger, Felix Jenewein, František Kupka

Úspěchy umělců ze zemí Koruny české ve Vídni

Ver sacrum,
obálka 1. čísla 1.
ročníku (Alfred
Roller), zvláštní
číslo Hanuše
Schwaigera

Kostel sv. Rodiny
ve čtvrti Neu-
Ottakring,
malby Felixe
Jeneweina

